

Nededžan

OBČASNÍK O ŽIVOTE NEDEDZE • Ročník VII. • Číslo 4/2013 • NEDECZ 1384

PRIŠIEL TEN ČAS...

Čas, keď naše domácnosti rozvonievajú sladkými dobrotami. Čas, keď mestá žiaria tisícami farebných svetiel. Čas, keď naše duše naplňame pokojom a aspoň na chvíľu spomalíme. Čas, keď sa stávame o čosi lepšími ľuďmi, čas radosti a veselosti. Obdobie stretnutí s rodinou a priateľmi. Obdobie splnených priání, kúziel a zázrakov. Jednoducho, čas Vianoc. Aj v predvianočnom čase prichádza do vašich domovov náš časopis, ktorý chce svojou troškou prispieť k vianočnej atmosfére a spríjemniť svojimi článkami najkrajšie a najočakávanejšie sviatky roka. Veríme, že si pri jeho čítaní oddýchnete a pookrejete. Do nového roka by vám Nededžan rád poprial veľa zdravia, šťastia, lásky, správnych rozhodnutí, pozitívnych správ, milých prekvapení a aby vo vašom vnútri pretrval vianočný duch čo možno najdlhšie. -r-

Vločka k vločke sadá tíško
a v domčeku stromček svieti,
prichádza k nám malý Ježiško,
šťastie žiari v očiach detí.
V srdci teplo, vonku mráz,
Vianoce tu máme zas!

KDE BOLO, TAM BOLO...

Pamätáte sa ešte na svoju prvú rozprávku, ktorú ste prvýkrát počuli alebo čítali? A ktorá je vaša obľúbená rozprávka, ku ktorej sa aj dnes radi vraciate? Či už je to Šípková Ruženka, Snehulienka, Popolvár, Červená Čiapočka či Popoluška, všetky majú niečo spoločné. Nádej. Nádej, že všetko sa na dobré obráti. Nádej, že zlo bude potrestané. Nádej, že dobro zvíťazí nad zlom.

Podľa literárnej definície je rozprávka väčšinou krátky prozaický útvar, ktorý spravidla spracováva vymyslený príbeh. Cieľom rozprávky je poučiť a pobaviť čitateľov, a preto sú rozprávky nadčasové a nestrácajú na svojej aktuálnosti. Rozprávky, predovšetkým tie ľudové, patria k najstarším a najrozšírenejším formám ústnej ľudovej slovesnosti. Každý národ odrážal svoj spôsob života, vzťahy dobra a zla, lásky a nenávisti vo vymyslenom alebo fantastickom príbehu, kde hlavný hrdinovia prekonali útlak, biedu a chudobu a vďaka svojej dobrosrdečnosti a mravnosti víťazili nad zlom.

S rozprávkou sa stretol každý z nás. Väčšinou sme sa s ňou zoznámili ešte v útlom detstve. Nevedeli sme čítať, dokonca ani hovoriť, a už nám naši rodičia či starí rodičia rozprávali príbehy o tom, ako udatný princ zabil trojhľavého draka a oslobodil tak krásnu princeznú, o obetavej sestre, ktorá sedem rokov mlčala, aby zachránila svojich troch zhavraných bratov, o dvoch súrodencoch, ktorí svojou prešibanosťou porazili zlú ježibabu. Ako deti sme sa častokrát stotožnili s hlavnou postavou a predstavovali sme si seba samých v boji s nebezpečnou príserou, zlou čarodejnicou či iným nepriateľom. Rozprávky nás, hoci aj nevedomky, naučili, že je dôležité v určitom veku sa osamostatniť, stať si za svojou prav-

dou a názorom, nevzdávať sa, konať a správať sa podľa morálnych zásad. Podľa niektorých psychológov dokonca rozprávka, ktorú si v detstve vyberieme, ovplyvní náš budúci život, ťažkosti, do ktorých sa počas neho dostaneme, ale takisto nám dáva návod, ako tieto problémy riešiť.

Avšak nie sú to len deti, kto má rád rozprávky. Aj my dospelí sa k nim s radosťou vraciame. V čom teda spočíva kúzlo rozprávky? Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že svet rozprávky a súčasný svet nemajú veľa spoločného. Keď sa však trochu zamyslíme, zistíme, že medzi nimi až taký veľký rozdiel nie je. Aj v našom svete, rovnako ako v rozprávke, prebieha neustály súboj dobra a zla. Len zlo má omnoho rafinovanejšiu podobu. V dnešnej dobe síce nemáme čarodejnice, drakov či iné príšery, ale zato máme teroristov, mafiánov, či rôznych násilníkov. Takisto ako v rozprávke, aj v súčasnom svete prekvitá nenávisť, zrada, závisť, nepravosť, intrigy. Aj dnes sa nádu hrdinovia, ktorí sú odhodlaní bojovať proti nepravostiam. Bohužiaľ, je ich pomenej. Najväčším rozdielom medzi rozprávkovým a našim svetom však zostáva, že v rozprávke všetko dob-

re skončí, dobro vždy zvíťazí. Vždy. A práve to je na rozprávke čarovné. Tá istota, že všetko dobre dopadne. Nech je zlo akokoľvek silné, akokoľvek prefíkané a nech kladie do cesty akékoľvek prekážky, vždy je porazené.

Sledovaním či čítaním rozprávok sa dostávame späť do čias bezstarostných hier. Návrat do detstva však nie je hlavným dôvodom, prečo si každý rok počas vianočných sviatkov sadáme pre televízor a pozeráme Tri oriešky pre Popolušku či Perinbabu. A dôvodom nie je ani to, že sa to stalo tradíciou, ako zvykneme často hovoriť. Dôvod, prečo sledujeme rozprávky, je, že túžime úprimne veriť v silu dobra, lásky, spravodlivosti a poptivosti. Tak úprimne, ako to dokážu jedine deti. Rozprávkové knižky a filmové rozprávky patria v súčasnosti k najžiadanejším produktom. Každý rok je natočených nespočetne veľa hraných či animovaných rozprávok, každoročne sa na pultoch kníhkupectiev objaví množstvo nových rozprávok. A my ich stále vyhľadáваме. A to ja napriek tomu, že princíp rozprávky zostáva rovnaký. Aj tento fakt dokazuje našu neprestávajúcu túžbu po lepšom a dokonalejšom svete.

Rozprávky tvoria neoddeliteľnú súčasť nášho života. S rozprávkou začíname v detstve objavovať a spoznávať svet okolo nás. V staršom veku zase sami rozprávame či čítame rozprávky našim ratolestiam. Rozprávky sú našim veľkým dedičstvom a sú večné. Rovnako ako je večný ich odkaz – nikdy sa nevzdávaj, nestrácaj nádej, konaj vždy podľa svojho svedomia a neprestávaj veriť v lepšie zajtrajšky. Ak si tento odkaz vryjeme do pamäti a pokúsime sa ním riadiť, vytvoríme si aspoň z časti nášho života vlastnú rozprávku. -km-

Uznesenia ObÚ v Nededzi

Uznesenia z 9. (deviateho) zasadnutia Obecného zastupiteľstva v Nededzi, ktoré sa konalo dňa 25. 11. 2013 o 18.00 hod. v zasadacej miestnosti Obecného úradu v Nededzi

Obecné zastupiteľstvo:

1. K otvoreniu Uznesenie č. 96

schvaľuje:

a) program Obecného zastupiteľstva

Hlasovanie:

Za – 6 Jozef Bíroš, Milan Drábik, Ing. Juraj Hreus, Ing. Miloš Janek, Mgr. Darina Janušová, Ing. Vladimír Zajac

Proti – 0

Zdržal sa – 0

Uznesenie č. 97

schvaľuje:

b) overovateľov zápisnice: Ing. Miloš Janek, Ing. Vladimír Zajac

Hlasovanie:

Za – 6 Jozef Bíroš, Milan Drábik, Ing. Juraj Hreus, Ing. Miloš Janek, Mgr. Darina Janušová, Ing. Vladimír Zajac

Proti – 0

Zdržal sa – 0

3. K informáciám

Uznesenie č. 98

berie na vedomie:

- informáciu o úprave vstupu a vjazdu prístupovej plochy do hasičskej zbrojnice a obecného skladu (Váhostav PREFA)
- informáciu o realizovaní rozšírenia kamerového systému v obci na objekty: sklad OHZ a areál OŠK, OU, kontajnery na stavebný odpad a separovaný zber, kaštieľ a školský dvor pri MŠ (počet kamier: 7 ks 2 analóg + 5 IP)
- informáciu o bezproblémovom priebehu volieb do orgánov samosprávnych krajov v roku 2013
- informáciu o uskutočnení akcie Mikuláš 2013 pre deti z obce a akcii divadla NAO-PAK – vianočný punč pred obecným úradom v priebehu mesiaca december
- informáciu o osadení vianočného stromčeka členmi OHZ
- informáciu o uskutočnených preventívnych protipožiarňach kontrolách v domácnostiach (OHZ Nededza) dňa 24. 11. 2013
- informáciu o Valnom zhromaždení OŠK Nededza zo dňa 22. 11. 2013
- informáciu o príspevku obce na jednodňový kúpeľný pobyt pri príležitosti mesiaca október – úcta k starším

4. K voľbe hlavného kontrolóra obce Nededza

Uznesenie č. 99

konštatuje, že:

kvalifikačné predpoklady na výkon funkcie hlavného kontrolóra, ktoré boli prijaté uznesením

obecného zastupiteľstva č. 88/2013 splnil tieto uchádzači: Mgr. Katarína Kvašňovská, Mgr. Ing. Andrea Knapcová, Ing. Silvia Ďungelová

Uznesenie č. 100

hlasovanie o:

uchádzačke Mgr. Kataríny Kvašňovskej za hlavného kontrolóra obce Nededza

Hlasovanie:

Za – 0

Proti – 6 Jozef Bíroš, Milan Drábik, Ing. Juraj Hreus, Ing. Miloš Janek, Mgr. Darina Janušová, Ing. Vladimír Zajac

Zdržal sa – 0

– neschválené

Uznesenie č. 101

hlasovanie o:

uchádzačke Mgr. Ing. Andrei Knapcovej za hlavného kontrolóra obce Nededza

Hlasovanie:

Za – 0

Proti – 0

Zdržal sa – 6 Jozef Bíroš, Milan Drábik, Ing. Juraj Hreus, Ing. Miloš Janek, Mgr. Darina Janušová, Ing. Vladimír Zajac

– neschválené

Uznesenie č. 102

hlasovanie o:

uchádzačke Ing. Silvii Ďungelovej za hlavného kontrolóra obce Nededza

Hlasovanie:

Za – 5 Jozef Bíroš, Milan Drábik, Ing. Juraj Hreus, Ing. Miloš Janek, Mgr. Darina Janušová, Ing. Vladimír Zajac

Proti – 0

Zdržal sa – 1 Milan Drábik

– schválené s nástupom od 1. 12. 2013

5. K návrhu rozpočtu na rok 2014 – 2016

Uznesenie č. 103

berie na vedomie:

návrh rozpočtu na rok 2014 – 2016

6. K určeniu výšky dotácie pre OŠK na rok 2014

Uznesenie č. 104

schvaľuje:

výšku dotácie pre OŠK na rok 2014 v sume 16 000 €

Hlasovanie:

Za – 7 Jozef Bíroš, JUDr. Marián Cesnek, Milan Drábik, Ing. Juraj Hreus, Ing. Miloš Janek, Mgr. Darina Janušová, Ing. Vladimír Zajac

Proti – 0

Zdržal sa – 0

7. K návrhu zmluvy o dielo pre verejné obstarávanie – výstavba rímskokatolíckeho kostola

Uznesenie č. 105

schvaľuje:

Návrh zmluvy o dielo pre verejné obstarávanie – výstavba rímskokatolíckeho kostola

Hlasovanie:

Za – 6 Jozef Bíroš, JUDr. Marián Cesnek, Ing.

Juraj Hreus, Ing. Miloš Janek, Mgr. Darina Janušová, Ing. Vladimír Zajac

Proti – 0

Zdržal sa – 1 Milan Drábik

8. K výstavbe bytového domu

Uznesenie č. 106

berie na vedomie:

správu k postupu vo veci výstavby bytového domu

9. K rôznemu

Obecné zastupiteľstvo

a) k rozpočtovému opatreniu č. 8/2013

Uznesenie č. 107

berie na vedomie zmenu rozpočtu vrátane programov a podprogramov rozpočtovým opatrením č. 8/2013

b) inventarizácia

Uznesenie č. 108

schvaľuje:

Návrh Dielčích inventarizačných komisií pre vykonanie fyzickej inventarizácie materiálu CO a dokladovej inventarizácie. Spomínaná inventarizácia sa vykoná k termínu 31. 12. 2013.

Hlasovanie:

Za – 7 Jozef Bíroš, JUDr. Marián Cesnek, Milan Drábik, Ing. Juraj Hreus, Ing. Miloš Janek, Mgr. Darina Janušová, Ing. Vladimír Zajac

Proti – 0

Zdržal sa – 0

c) k dodatku ku zmluve SPP

Uznesenie č. 109

schvaľuje

Dodatok č. 3 ku zmluve o dodávke plynu pre obec

Hlasovanie:

Za – 7 Jozef Bíroš, JUDr. Marián Cesnek, Milan Drábik, Ing. Juraj Hreus, Ing. Miloš Janek, Mgr. Darina Janušová, Ing. Vladimír Zajac

Proti – 0

Zdržal sa – 0

d) ZŠ Gbeľany – žiadosť

Uznesenie č. 110

berie na vedomie:

žiadosť ZŠ Gbeľany na finančný príspevok vo výške 3000 € na nákup tabúl

e) k pripravám na akciu Mikuláš 2013

Uznesenie č. 111

– berie na vedomie prípravy na akciu Mikuláš 2013

V Nededzi, 21. 10. 2013

PhDr. Peter Vajda
starosta obce

Slovo starostu

Vážení spoluobčania,

máme tu december, tým aj koniec roka 2013 a patrí sa urobiť krátke zhodnotenie niektorých činností a poďakovať za vykonanú prácu.

Takto pred rokom som informoval o podaných projektoch pre rok 2013, či už cez Envirofond – dokončenie regulácie hornej časti potoka, alebo rozšírenie kamerového systému cez program Obnovy dediny. Aj keď projekty boli spracované dobre, naša obec nebola úspešná pri získaní financií na tieto projekty. Čo sa týka regulácie potoka, neprestávame riešiť túto otázku a preto sme aj tento rok požiadali opäť Envirofond o financie na dokončenie tohto projektu v roku 2014. Tiež sme podali projekt o získanie finančných prostriedkov na výstavbu vodovodu a kanalizácie – predĺženie ulice Záhradnej.

Kamerový systém, jeho rozšírenie a zmodernizovanie vzhľadom na stúpajúce poškodzovanie obecného majetku sme riešili z našich, teda obecných finančných prostriedkov. V súčasnosti máme našu obec pokrytú siedmimi kamerami, päť z nich monitoruje kompletne celé okolie obecného úradu a materskej školy, jedna vchod a budovu hasičskej zbrojnice a obecného skladu a posledná monitoruje multifunkčné ihrisko a altánok obecného športového klubu. Pevne verím, že vynaložené finančné prostriedky na kamerový systém neboli zbytočné a svoj preventívny charakter budú splňať. Veď v prípade potreby tento systém umožňuje pozrieť si záznam v ktorejkoľvek hodine s pätnásťdňovým spätným dopytom.

Keďže nežijeme len prácou, ale treba sa aj odrelaxovať a na to je napríklad aj dobrá zábava, dovoľte mi pozvať vás na II. starostovský ples v našej obci, ktorý sa bude konať dňa 25. 1. 2014 v našom kultúrnom

dome pod záštitou našej kultúrnej komisie. Tak svojou účasťou môžete prispieť na dobročinný cieľ. Zabávať nás bude kvalitná hudobná skupina Timex.

Tiež by som sa chcel poďakovať všetkým voličom, ktorí dali hlasy za poslanca vo voľbách do Žilinského samosprávneho kraja mne, ako aj starostom obce Mojša a Strečno. Ja osobne som v okrese Žilina získal celkovo 2223 hlasov. V našej obci to bolo 137 hlasov z počtu 192 ktorí boli voliči. V našej obci je 778 voličov. Z celkového počtu ôsmich starostov ktorí kandidovali za poslancov do VÚC z okresu Žilina, som bol druhý v poradí s najvyšším počtom hlasov, čo však nestačilo. Ani jeden starosta sa teda do VÚC nedostal. Je to na škodu pre obce, pretože nemáme možnosť prispieť k rozhodovaniu o osude finančných tokov a smerovaniu v programovom období Regionálneho operačného programu v rokoch 2014 až 2020 pre obce. Keďže sa občania takto rozhodli, musíme to akceptovať. Občania, ktorí by chceli riešiť veci ktoré spadajú do kompetencie VÚC, musia vyhľadať poslancov ktorí boli zvolení.

Na záver roku 2013 chcem poďakovať za pracovné nasadenie a odvedenú prácu všetkým poslancom, zamestnancom obecného úradu, pedagogickým ale aj nepedagogickým zamestnancom materskej školy, vedeniu a členom obecného hasičského zboru, vedeniu a členom obecného športového klubu, vedeniu a členom Jednoty dôchodcov, organizátorm, spevokolu, kostolníckam, zvonárovi, ako aj ostatným občanom, ktorí sa podieľajú na zabezpečovaní duchovných služieb a tiež spoluobčanom, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom prichádzajú svojou prácou v prospech našej obce.

S prichádzajúcimi sviatkami chcem všetkým spoluobčanom popriať, veselé a príjemné prežitie Vianočných sviatkov, pokoj a pohodu v rodinnom kruhu svojich najbližších. Do nového roku 2014 prajem veľa šťastia, pevného zdravia, osobných a pracovných úspechov.

Starosta obce PhDr. Peter Vajda

Pf2014

*Príjemné prežitie
vianočných sviatkov,
veľa šťastia a úspechov
v novom roku*

*Peter Vajda
starosta obce
Nededža*

Obecná matrika

PRIVÍTALI SME NA SVET

Alex Massa 2. 10. 2013
Marek Balala 20. 11. 2013

NAVŽDY NÁS OPUSTILI

Pavol Brezovský 26. 1. 1933 – 1. 12. 2013
Elena Nemcová 4. 11. 1971 – 1. 12. 2013
Žofia Zajacová 18. 5. 1912 – 10. 12. 2013

Starosta obce Nededza Vás srdečne pozýva na

II. STAROSTOVSKÝ PLES

dňa 25. januára 2014 o 19.00 hod.
v sále kultúrneho domu v Nededzi.

Do tanca hrá hudobná skupina TIMEX.

Vstupné 25 € / 1 osoba

(pripitok, kapustnica, hlavné jedlo, káva,
fľaša vína a minerálka pre 2 osoby)

Lístky je možné zakúpiť

priamo na obecnom úrade v čase úradných hodín u p. Hodásovej
(T: 041/598 05 19, 0901 704 251)

Po dohode komisie kultúry,
mládeže a športu so starostom obce bude

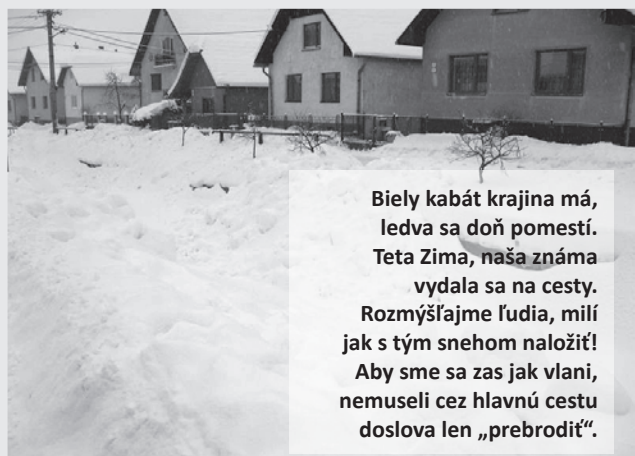
VÝŤAŽOK Z PLESU POUŽITÝ NA DOBROČINNÉ ÚČELY.

OZNAMY

Termíny pre vývoz plastov pre rok 2014 v obci Nededza:

22. 1. 2014	23. 7. 2014
26. 2. 2014	27. 8. 2014
26. 3. 2014	24. 9. 2014
23. 4. 2014	22. 10. 2014
28. 5. 2014	26. 11. 2014
25. 6. 2014	24. 12. 2014

Zamyslime sa...

**Biely kabát krajina má,
ledva sa doň pomestí.
Teta Zima, naša známa
vydala sa na cesty.
Rozmýšľajme ľudia, milí
jak s tým snehom naložiť!
Aby sme sa zas jak vlní,
nemuseli cez hlavnú cestu
doslova len „prebrodiť“.**

Historické okienko

**O tom, ako oslavovali naši požiarnici výročie založenia
hasičského zboru, ako si miestni záhradkári usporiadali
výstavu, či o tom, čo ďalšie zachytilo pero kronikára v roku
1982, sa môžete dočítať práve v historickom okienku.**

Počasie

Január a február bol chladný s dobrou snehovou prikrývkou. Nočné mrazy boli maximálne do – 20 °C.

Sneh bol do konca mesiaca marca. Apríl bol chladný s vyskytujúcimi nočnými mrazmi – 5 až – 1 °C. Ovocné stromy kvitli až po 15. máji. Druhá polovica mája bola teplá s dennými teplotami + 28 – 32 °C. Bolo veľmi sucho. Jún v druhej polovici ako i prvé dva týždne júla boli chladné i daždivé.

Druhá časť júla a prevažnú väčšinu augusta bolo teplo, často i nad 30 °C, ale mokrú s častými zrážkami.

September a október bolo pekné a teplo nad 20 °C a sucho. November bol teplý, koncom mesiaca až +13 °C.

V decembri taktiež bolo pomerne teplo, mrazy maximálne – 2 °C. Vianoce boli s mokrym snehom. Oproti minulému roku sa zvýšil počet obyvateľov o jedného a dosiahol stav 829. Počet detí bol v škole 46. Nový rodinný dom začal stavať v Ohrádzi Ján Hruška na novom pozemku.

Prestavby s nadväzbami rodinných domov začali :

- Miroslav Pavel v Ohrádzi – nadväzba z prízemného domu na poschodie pri zachovaní pôdorysu.
- Rudolf Konek pristavoval v pôdoryse i nadväzbu.

Miestna komunikácia

V máji položili druhú vrstvu asfaltového koberca na cestnú komunikáciu cez celú obec až do Kotrčinej Lúčky.

Výmena transformátora

Dňa 23. 8. vymenili celú konštrukciu transformátora, ktorý transformuje napätie elektrického prúdu do obce. Z bezpečnostných dôvodov pri tejto príležitosti bola zrezaná stará lipa, ktorá na tomto mieste stála ešte pri starej hasičskej zbrojnici, ktorá bola v týchto miestach.

Oslavy 65. výročia založenia Požiarnej ochrany

Od roku 1917 uplynulo 65 rokov, čo naši predchodcovia si založili organizáciu Dobrovoľného hasičského zboru. Na toto výročie si naši súčasní požiarnici s úctou spomenuli. Pripomenuli si roky trvania tejto osožnej organizácie, ako sa zmenili podmienky, či už života, ale i v samotnej organizácii.

Oslavy prebiehali v sobotu 17. a nedeľu 18. júla. V sobotu bola slávnostná schôdza v sále kultúrneho domu za účasti predstaviteľov okresnej organizácie Zväzu požiarnej ochrany zo Žiliny, ako i domácich čelných predstaviteľov politickej a štátnej správy (NV).

Po slávnostnom prejave, v ktorom bola rozobraná celá bohatá 65-ročná existencia, pozdrave hostí, boli udelené vyznamenania starým žijúcim členom a terajším aktívnym požiarnikom.

Po skončení schôdze sa organizované odobrli členovia požiarnej ochrany na miestny cintorín, kde položili veniec vďaka tým, ktorí organizáciu založili a nežijúcim pokračovateľom, ktorí odpočívajú svoj večný sen na našom cintoríne, alebo kdekoľvek inde.

Slávnosť vyvrcholila v nedeľu 18. júla za účasti požiarnych zborov z Nededze, Varína, Tepličky nad Váhom, Gbelian, Kotrčinej Lúčky, Krasňan, Dolnej Tižiny a Stráže.

Všetky zúčastnené zbory najskôr prešli v sprievode celou dedinou až na futbalové ihrisko, i so svojou požiarnou technikou. Na futbalovom ihrisku bola potom súťaž zúčastnených družstiev s protipožiarnym zameraním. Po skončení súťaže bola na priestranstve pred kultúrnym domom ľudová veselica za účinkovania dychovej hudby Nemšovanka z Nemšovej.

Spolková činnosť

V dňoch 24. a 25. októbra usporiadali spoločne Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov a Slovenského zväzu žien (SZŽ) v kultúrnom dome výstavu ovocia, zeleniny, kvetov, výšiviek a ručných prác SZŽ.

Záhradková osada

V jesennej časti roka sa začali práce spojené s vytvorením záhradkovej osady v chotári „Za horkou“. Osada sa bude v počte 20 záhrad, každá s výmerou do 400 m². Pôdu nemohlo JRD využívať pre veľkú svahovitosť v teréne členeného medzami. Vyčistili parcely od trníových krov a ostatného zaburinenia. Taktiež urobili prípravu oplotení. Záhradky sú na pôde Jednotného roľníckeho družstva Rozvoj, ktoré dalo súhlas s využívaním tejto pôdy členmi Slovenského zväzu záhradkárov v Nededzi.

Chceme poprosiť tých, ktorí majú akékoľvek staršie fotografie (obce, ľudí, akcií...), aby ich pokiaľ možno zapožičali na obecný úrad na oscanovanie. Radi by sme tak zachovali v čo najlepšej podobe spomienky na predchádzajúce obdobia a život v našej obci. Vopred ďakujeme!

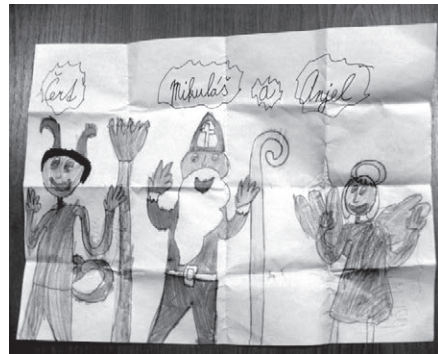
Malí milo potešili a tí väčší prekvapili, alebo ako sme tento rok v našej obci privítali svätého Mikuláša

Blížil sa šiesty december a s ním sviatok svätého Mikuláša. Aj nededzské deti sa určite na tento deň tešili, pretože sa na príchod spomínaného svätca usilovne pripravovali. A čo im Mikuláš minulý rok sľúbil, to aj splnil. A tak krátko po 16-tej hodine pod rozsvieteným vianočným stromčekom pred obecným úradom rozžiariť mikulášsky sprievod detskej očká. Po milom privítaní zazneli básničky a pesničky v podaní všetkých detí. Škôlkari ako každý rok dokázali, že vedia pekne recitovať a spievať. Tento rok sa však nedali zahanbiť ani starší žiaci navštevujúci základnú školu a tiež prekvapili svojsky upravenými básničkami či piesňami. Aj keď boli sem - tam aj napísané na „ťaháku“, či prečítané z mobilu, prejavila sa veľká snaha, čo sa cení. A tak Mikuláš so svojimi vernými pomocníkmi usmievavým anjelom a výmyselníkom čertom

pochtivo rozdávali chutné balíčky postupne všetkým malým obyvateľom, od tých čerstvo pribudnutých, cez škôlkarov až po deviatakov zo základnej školy. Veríme, že všetky detičky si užili radosť z tejto tradičnej návštevy a už sa tešia na budúci rok!

- Alica Hodásová -

VIANOCE NA ŠTEDROVEČERNOM STOLE

Vianočné sviatky nie sú len o darčekom, vyzdobenom vianočnom stromčeku, blízkosti rodiny a priateľov či chvíľach plných pohody, ale takisto sú aj o maškrtení a o skvelých vianočných jedlách. Preto sme sa v tomto čísle Nedežana rozhodli priniesť vám článok a tradičných jedlách spájajúcich sa s vianočným obdobím. Ak chcete vedieť, ako vyzeral slávnostný štedrovec stôl v minulosti a ako vyzera dnes nielen v rôznych kútoch Slovenska, ale ja vo svete, začítajte do nasledujúcich riadkov.

VIANOČNÉ JEDLÁ NAŠICH PREDKOV

Štedrý večer bol ľudovou vierou považovaný za deň nového počiatku, a preto mal pre ľudí magický význam. Príprave štedrovečernej hostiny sa venovala patričná pozornosť. Charakter jedál, ich poradie a počet chodov symbolizovali predovšetkým želanie hojnosti v rodine a hospodárstve. Cirkevné nariadenia zaviedli pôstny charakter hostiny. Týmto dňom sa končil 30-dňový adventný pôst. Väčšina štedrovečerných jedál v sebe spájala oba tieto princípy.

K tradičným jedlám patrila polievka, najčastejšie z kyslej kapusty, šošovice, hrachu, fazule, niekde zo sušených húb alebo ovocia, prípadne kyslá obilninová polievka nazývaná kyseľ. Typickými štedrovečernými jedlami boli aj múčne jedlá – rezance s makom alebo plnené varené pirohy. Na väčšine nášho územia boli známe opekance. Pripravovali sa z upečených šúľkov cesta, ktoré sa nakrájali alebo nalámali na menšie kúsky, zaliali sa teplým mliekom alebo cukrovou vodou, posypali sa makom alebo poliali medom. Vianočné koláče mali rôzne tvary a názvy, k najtypickejším patrili kračun a štedrák. Štedrák sa piekol z vrstiev kysnutého cesta natretých striedavo orechovou, makovou, lekvárovou a tvarohovou plnkou, navrchu mohol mať mriežkovú výzdobu z cesta. Rozmanité plnky vyjadrovali želanie ľudí zabezpečiť si hojnosť, plodnosť, dobrú úrodu v nastávajúcom roku.

Prostredníctvom cirkvi sa do ľudového prostredia dostali vianočné oblátky, ktoré sa na štedrovečernú večeru jedli potrebe medom a so strúčikom cesnaku. Na stole nesmeli chýbať jablká a orechy. U rímskokatolíckych veriacich sa vplyvom cirkvi rozšírila konzumácia rýb, ktoré sa považovali za pôstne jedlo. Evanjelici jedli počas Štedrého večera aj mäso. Súčasťou štedrej večere boli aj alkoholické nápoje, najmä pálenka, hriate (teplá pálenka) alebo víno. Pre deti sa varil odvar zo sušeného ovocia.

Magické účinky sa neprípisovali iba jedlám, ale aj počtu chodov štedrej večere. Skladala sa väčšinou zo siedmich alebo desiatich chodov, niekde bolo zvykom zjesť iba tri súbory z každého jedla. Zvyšky alebo omrvinky zo štedrovečerných jedál boli považované za posvätné. Po večeri sa dávali hospodárskym zvieratám. Niekde sa nosili na povalu domu, nechávali sa na stole pre duše mŕtvych predkov alebo sa odložili a v prípade potreby sa použili ako liečebný magický prostriedok.

SLOVENSKÉ VIANOČNÉ JEDLÁ 21. STOROČIA

Dnes žijeme v modernom svete plnom zmien a aj vianočné sviatky čoraz viac podliehajú komercii. Avšak štedrovečerná hostina naďalej ostáva tradičnou, každý región či oblasť našej krajiny si zachováva svoje typické vianočné pokrmy.

Pre Západné Slovensko je charakteristická kapustnica s hribsmi bez mäsa, ale aj so smotanou, či šošovicová alebo hrstková polievka z fazule, hrachu a šošovice s hubami a sušenými slivkami. V niektorých rodinách sa objavuje rybacia polievka, ale aj hrachová na sladko, mliečna hribová polievka na kyslo alebo mliečna rybacia polievka s mrkvou. Druhý hlavný chod pozostáva z vyprá-

žaného kapra či rybieho filé, prípadne kapra na masle. Ako príloha sa najčastejšie podáva zemiakový majonézový šalát, niekedy ale namiesto neho možno na tanieri nájsť zemiakovo-cibuľový šalát, zemiakovú kašu alebo opekané zemiaky.

Väčšina Stredoslovákov je verná tradičnej kapustnici s hribsmi, miestami sa nájde aj rybacia, hribová alebo hrachová polievka. V kapustnici nesmie chýbať údené kolienko, klobása či mäseníky. Po polievke nasleduje vyprážaný kapor, rybie filé alebo vianočné rezne s majonézovým šalátom či opekanými zemiakmi. V niektorých domácnostiach sa konzumuje zapečená ryba, ktorá je obalená v múke a rybacom korení, a zaliate rozšľahanými vajíčkami. V Turci sa na štedrovečernom stole niekedy vyskytuje aj pečená hus alebo kačica a takisto opekance s makom alebo orechmi.

Najrozšírenejšou vianočnou polievkou na Východe Slovensku je samozrejme klasická kapustnica s hribsmi a klobásou. Môže byť ochutená paradajkovým pretlakom a ryžou. Niektoré gazdinky ostávajú však aj počas vianočných sviatkov verné fazuli, šošovici alebo hubovej polievke. Druhým jedlom býva ryba so zemiakovým šalátom, rezne, ale aj zajačina alebo morka s kapustou. Výnimkou tiež nie sú bryndzové pirohy s cibuľou, zemiakmi a syrom, lokše s makom, opekance s tvarohom a maslom alebo bobáľky na sladko.

VIANOČNÉ CHUTE VO SVETE

Na maďarských štedrovečerných stoloch nechýba kapustnica, hribová polievka s klobásou alebo halászlé (rybacia polievka), vyprážaný kapor či zubáč. Vo väčšine maďarských rodín však začínajú Vianoce pečením tradičného svätostefanského koláča, ktorý sa počas prvej adventnej nedele položí na okraj stola a musí tam vydržať až do Troch kráľov.

V Poľsku pozostáva štedrovečerná hostina z dvanástich chodov, pričom sa musí ochutnať z každého. Delia sa oblátky, potom nasleduje barszcz (boršč), čo je vývar z údeného mäsa, cvikle a podáva sa s noky. Niekde sa pripravuje hribová, hrachová alebo rybacia polievka. Dominantným hlavným chodom sú ryby v sladkej omáčke so slivkami a víno. Čoraz častejšie sa však na poľských stoloch objavuje pečený moriak. Tradičným vianočným pokrmom je podlhovastý biely chlieb a makové „pupáky“ osladené mliekom, cukrom alebo medovou vodou s hrozienkami.

V Rakúsku sa na Vianoce najviac jedia ryby, bravčové rezne, ale aj zajac a sladká kukuričná kaša s hrozienkami a jablkami poliatá čerešňovým likérom.

Francúzske slávnostné menu ponúka plnenú morku alebo hus a kačiacu pečienku. Nesmie chýbať ani losos, langusty, ustrice, slimáky, opečená slanina, bagety a žabie stehienka. Po minimálne štvorhodinovej štedrovečernej večeri sa podáva jediný tradičný dezert – čokoládová roláda. Výnimkou je Provencalsko, kde sa ponúka tradičné 13 dezertov vrátane čerstvého a sušeného ovocia.

Oblúbeným nemeckým vianočným jedlom je pečená hus a tradične sa podávajú aj sladké ovocné kompóty. Tiež je obľúbená kačka a morka. V severnejších častiach Nemecka si radšej pochutnávajú na pečenej klobáse a zemiakovom šaláte alebo párkoch. Len v Bavorsku nesmie na štedrovečernom stole chýbať ryba – kapor alebo pečená štika. Súčasťou hostiny je aj tradičný jablkový závin s čerešňovým kompótom. Lahôdkou na záver večere býva ovocný šalát s príchutou šampanského alebo likéru.

V Dánsku sa na Štedrý večer servíruje husacia, kačacia alebo bravčová pečienka s červenou kapustou, teplá šunka, treska s redkvičkou a horúca ryža poliatá studeným mliekom, pivný a pšeničný chlieb. Ako dezert sa podáva ryžový náky s mandľou. Komu sa podarí mandľu nájsť, dostane špeciálny darček.

V Rusku sa na štedrovečernom stole objavujú bezmäsité pokrmy a ryby, obľúbené sú vareníky – taštičky z kysnutého cesta plnené zemiakmi, ryžou, kapustou alebo hubami. Tradičným jedlom je kuťja – ryžový náky plnený mandľami, hrozienkami, slivkami, makom, orechmi a cukrom, a samozrejme vzvar – kompót zo sušeného ovocia.

Keďže v Austrálii počas decembra vrcholí leto, Vianoce sa slávia na pláži. Vianočná hostina sa podobá skôr pikniku, pije sa pivo a austrálske víno, jedia sa ovocné a zeleninové šaláty, hamburgery, torty a zákusky. Konzervatívnejší Austrálčania podávajú pečeného moriaka s plnkou z gaštanov a jablka, s pečenými zemiakmi a dyňou.

Americký vianočný stôl charakterizuje najmä pečený moriak s plnkou a omáčkou zo špargle a s brusnicami, so zemiakovou kašou a zeleninou. Nechýba tradičný ovocný puding poliaty brandy a vaječný koňak, biskupský chlebiček, tekvicový koláč, koláčiky plnené kondenzovaným ovocím.

V Španielsku sa štedrovečerná večera často začína až po návšteve polnočnej omše. Hlavným jedlom je pečený moriak a turron – sladký pokrm z mandlí a karamelu. Veľa Španielov slávi Vianoce na uliciach so šampanským v ruke.

Tradičným talianskym vianočným jedlom sú artičoky, plnená divina, ryby, pečené kurčatá a slaná kukuričná kaša – polenta. Koláče sa v Taliansku nepečú, tradičnými sladkosťami je gaštanové pyré so šľahačkou, turecký med alebo talianska bábovka – panettone.

DOBRÚ VIANOČNÚ CHUŤ!

-i-

TRADÍCIA BETLEHEMOV

Medzi charakteristické symboly Vianoc patrí popri vianočnom stromčeku, kapustnici či vianočných koledách aj betlehem. Betlehemy majú rôznu podobu – poznáme betlehemy drevené, slamené, papierové, medovníkové alebo živé. Jednu vec majú všetky betlehemy spoločnú – zobrazujú výjav z azda najvýznamnejšej historickej udalosti kresťanského sveta. Pripomeňme si preto v tomto predvianočnom období históriu betlehemov.

Ako je všeobecne známe, Ježiš Kristus sa narodil počas zimnej noci v mestečku Betlehem, na slame a na sene v chudobnej maštali. Betlehemska hviezda všetkým zvestovala, že sa práve narodil syn Boží, takže medzi prvými, ktorí vzdali hold budúcu Spasiteľovi, boli pastieri z blízkeho okolia, ktorí prišli nasmerovaní práve svetlom hviezdy. Po nich prišli traja králi z východu – Gašpar, Melichar a Baltazár. Táto slávna scéna spodobená v nespočetných vyhotoveniach priemyselných, remeselníckych, ale aj výtvarníckych, ožíva každý rok počas Vianoc v kostoloch, na verejných miestach a v miliónoch domácnosti.

Tradícia zobrazovania Kristovho narodenia má svoje korene už v ranom stredoveku. Rozhodnutie Ríma bojovať proti pohanským tradíciám osláv zimného slnovratu a nahradiť ich vianočnými sviatkami pripomínajúcimi narodenie

Ježiša prinieslo, samozrejme, aj pokusy o výtvarné stvárnenie betlehemskej udalosti. Biblický príbeh, tak ako sa traduje v evanjeliách, sa zobrazoval prostredníctvom troch hlavných postáv – svätou rodinou, klaňajúcimi sa pastiermi a tromi kráľmi z Východu prinášajúcimi dary.

V roku 354 boli do Ríma prinesené údajne pôvodné jasičky z Betlehema a pápež Liberius ich dal vystaviť v Bazilike Santa Maria Maggiore. Tento zvyk začali napodobňovať aj v iných farnostiach a postupne sa rozšíril po celom území dnešného severného Talianska. Avšak išlo len o samotné jasičky bez postáv. Betlehemy, ktoré vznikli ako výraz túžby po sprítomnení Kristovho narodenia, prešli dlhým historickým vývojom, kým dospeli do dnešnej podoby.

Príbeh prvého betlehemu pochádza z roku 1223, keď tesne pred Vianocami sv. František z Assisi postavil v lesnej jaskyni pri dedinke Greccio jednoduché jasele, ktoré dal vystlať senom, do nich dal uložiť živé malé dieťa, nad ne postavil jeho rodičov, miestnych obyvateľov zobrazujúcich svätú rodinu a okolo nich rozostavil predstaviteľov pastierov a troch kráľov, a nezabudol dokonca ani na živého osla a voľa, tak ako to bolo uvedené v evanjeliu. Pri týchto jasiach potom slúžil poľnohospodársku omšu. Napodobnením situácie opísanej v Biblii chcel František upozorniť svojich bratov rehoľníkov aj miestnych obyvateľov na chudobu, v ktorej sa Boh rozhodol prísť na tento svet. František a jeho nasledovníci viedli jednoduchý život a svojím príkladom chceli reformovať vtedajšiu cirkev, ktorej hodnostári nezriedka prepádli lákadlami moci a bohatstva. V nasledujúcich rokoch si obyvatelia Greccia sami pripravovali živé i umelé betlehemy a podľa Františkoveho príkladu si rozdávali darčeky, aby napodobnili lásku Boha, ktorý sa nám dal sám ako dar. Tento zvyk sa postupne rozšíril do viacerých okolitých krajín. Najhonosnejšie betlehemy sa stavali vo františkánskych a kapucínskych kostoloch a na ich výzdobe sa podieľali poprední umelci a vladári.

Betlehemy čoskoro prenikli aj na územie dnešného Slovenska. Prvé jasičky sa začali stavať niekedy v 13. storočí. Neskôr ich vystriedali gotické krídlové oltáre. Známe sú napríklad drevené reliéfy narodenia Krista v Kostole sv. Egídia v Bardejove. Medzi svetové unikáty patria aj sochy z oltára Narodenia Pána v Chráme sv. Jakuba v Levoči. Podľa niektorých prameňov ich totiž majster Pavol najprv vytvoril ako súčasť betlehemu, ktorý stál počas Vianoc medzi Kostolom sv. Jakuba a levočskou radnicou.

V období baroka sa v kostoloch stavali čoraz väčšie betlehemy s figúrami v životnej veľkosti. Boli to betlehemy honosné, postavy ktorých boli poobliekané do luxusných dobových odevov z drahých látok. Ich zoskupenie sa menilo podľa toho, ktorý deň vianočného

obdobia práve prebiehal, čo celkový efekt len zvyšovalo. Priamo z cirkevných kruhov sa však ozývali hlasy, ktoré hodnotili vznik zložitých figurálnych zostáv, z ktorých sa postupne vytrácala pôvodná myšlienka, ako negatívny jav. Takmer hračkársky charakter betlehemov odvádzal podľa kritikov v predvečer vianočných sviatkov pozornosť veriacich od samotnej duchovnej podstaty Vianoc. Tieto kritické hlasy našli svojho mocného zástancu v podobe cisára Jozefa II. Kostolné betlehemy sa stali vďačným ter-

čom jeho reformátorského úsilia, takže koncom 18. storočia vydal nariadenie, ktorým zakázal stavať v kostoloch betlehemy pre ich nadmernú nákladnosť a honosnosť. Tento úradný zásah však paradoxne znamenal masový rozkvet betlehemov, pretože ľudia ich v zjednodušenej podobe začali vytvárať a stavať doma. Vznikla tak tradícia domácich betlehemov.

Keďže autormi domácich betlehemov boli neškolení modelári a rezbári, ide o ľudové betlehemy. K najkrajším tradičným ľudovým betlehemom patria tie stredoslovenské. Vyznačovali sa veľkým množstvom vyrezávaných maľovaných postáv a bohatými dekoráciami. Na severnom a východnom Slovensku prevládali jednoduchšie betlehemy. Často boli prenosné a slúžili pri typických vianočných občodňových hrách.

Ľudoví betlehemári si často vianočné mystérium zasádzali do domácich pomerov, a preto nesú ich výrobky z jednotlivých regiónov charakteristické znaky kraja svojho vzniku. Základný motív jasičiek nebolo možné svojvoľne meniť, takisto sa nemenila svätá rodina, pastieri a traja králi. Svoju fantáziu však tvorcovia mohli popustiť pri zobrazovaní doplnkových postáv a dejov odohrávajúcich sa naokolo. Šikovné ruky nejedného majstra často rozhybali betlehem hodinovým mechanizmom, parným alebo vodným pohonom.

Nový rozkvet zaznamenali betlehemy po roku 1989. Ide o originálne diela, ktoré už nemožno zaradiť medzi ľudové betlehemy. Reprezentuje ich najmä monumentálne dielo Jozefa Pekaru, ktorého pohyblivý Slovenský betlehem je celoročne vystavený v Rajeckej Lesnej a patrí medzi najväčšie vyrezávané betlehemy v Európe a zároveň je najväčšou drevorezbou svojho druhu na svete. Pohyblivý drevený betlehem však nájdeme aj v našom blízkom okolí, v Terchovej. Terchovský betlehem je dokonca o pár rokov starší ako ten slovenský.

-i-

MRÁZIK

Kde bolo, tam bolo, bol raz jeden domček, pri domčeku nezasnežená jedľa a v domčeku chaos, trmavarma. To nevlastná mať Kaťušku vyhadzuje do zimy, do nečasu. Neľahkú úlohu jej vymyslela, nemožnú, len aby sa jej nadobro zbavila. Lenže les, kam Kaťuška mieri, je čarovný, obývaný nejedným nadprirodzeným tvorom. Na svojej púti sa stretne nielen s tvrdohlavou nezasneženou jedľou, dobráckym prísťahovaným Mrázikom, ale mihne sa tam aj pravá ruská bábuška – rozprávarkarka, tvorca celého príbehu. Aby nešlo všetko tak ľahko a jednoducho, svojou troškou prispeje aj nevidaná Baba Jaga, ktorá sa rozhodla, že rok 2013 je ideálny na jej vlastnú svadbu. Prejde Il'ja konkurzom Baby Jagy alebo ostane naveky verný sám sebe? Škôlka kapitána zbojníkov sa pokúsi zvrtnúť celú situáciu vo svoj prospech, ale ako to celé dopadne, nevie ani hlavná rozprávarkarka tohto eposu o Mrázikovi. Jediný, kto je dlho nad vecou a spokojne vyplúva orechové škrupiny, je Marmucha. Ale aj jej zastavený svet bude vychýlený

zo zabehaných kolají, čo vyjadrí nevinnou otázkou: „A čo ti šibe, somár starý?”

Vianoce si priam pýtajú zasneženú rozprávku. A to je hlavný dôvod, prečo sa Divadlo Naopak pustilo do nácviku ďalšej vianočnej divadelnej hry a to nesmrteľného Mrázika. Rozprávka nebude

okopírovaným originálom ruskej produkcie, lebo to by nebolo Divadlo Naopak, keby to nezobralo do svojich rúk.

Inšpirovalo sa slovenskou rozhlasovou hrou o Mrázikovi, ktorej vdýchne pohyb a herecký

šarm na javisku kultúrneho domu v Nededzi, a to 25.12.2013 o 18:00 hodine. Vstupné je dobrovoľné.

Polhodinu pred predstavením bude možnosť zakúpiť si punč. Predaj punčov bude pokračovať po divadelnom predstavení. Budeme radi, keď nás prídete podporiť a budete čestnými hosťami premiéry už štvrtej divadelnej hry v podaní Divadla Naopak. Srdečne Vás pozývame!

- Eva Bollová-

Punčobranie v Nededzi

Akonáhle utíchne novembrový clivý čas, ktorý je plný spomienok na blízkych, čo už nemôžu byť fyzicky ďalej s nami, do obchodov či mestských výzdob sa vkradne vianočné očakávanie. Celý advent je plný kolied, adventných trhov na námestiach, kde rozvoníava klobása alebo škorica či klinčeky, čo naplňa túžbou nejedného okoloidúceho sa pristať a trochu z tej predvianočnej atmosféry ochutnať.

Presne 26. 12. 2012 napadla Lenku Nemcovú myšlienka, prečo adventné varenie punčov by sa malo týkať len väčších miest, prečo neurobiť podobnú adventnú akciu aj u nás v Nededzi. Tejto myšlienky sa ujalo Divadlo Naopak a v spolupráci s obcou Nededza začalo realizovať Lenkin sen, vniesť trochu tej vianočnej atmosféry do našej obce. Už 7. 12. 2013 divadlo odštartovalo prvé varenie punču, ktoré malo obrovský ohlas v dedine. Ak ste to nestihli, nezúfajte, možnosť zakúpiť si punč a pobesedovať s priateľmi za hlaholu kolied, máte každú adventnú sobotu od 18.00 do 21.00 hodiny pred kultúrnym domom v Nededzi. Postupne zdokonaľujeme náš malý vianočný jarmok a môžete sa tešiť na ďalšie novinky, ako je pripravované pečenie zemiakových placiek. Celé divadelné punčobranie vrcholí 25. 12. 2013 divadelnou hrou Mrázik, kedy máte možnosť si tiež zakúpiť punč. Časť zisku z predaja bude venovaná na výstavbu kostola v obci Nededza. - eb -

DIVADLO NAOPAK POD ZÁŠTITOU OBCE NEDEdZA VÁS POZÝVA OCHUTNAŤ

Vianočný punč

KAŽDÚ ADVENTNÚ SOBOTU OD 18:00 DO 21:00 PRED KD NEDEdZA

ČASŤ VÝŤAŽKU BUDE VENOVANÁ NA VÝSTAVBU NOVÉHO KOSTOLA V NEDEdZI

Ide zima, ide mráz, kde sa bacil, kde schováš?

Už od novembra za oknami postáva pravá štipľavá zima, zakrútená do ton kabátov a šálov, spod čiapky jej vykúka stále ešte nezasežené obočie, ale snáď si ten sneh šetrí na Vianoce. Zimné obdobie neprináša len stres z končiaceho roka, z blížiacich sa Vianoc, z pocitu, že zas nič nestihneme včas, ale zároveň stres pre vaše telo. Stres z prehriatych miestností, zo striedania suchého teplého vzduchu vnútri s tým studeným vonku. Ale hlavne, prináša so sebou armádu pripravených mikróbov, čo nevinne zostávajú medzi cudzincami v prostriedkoch verejnej dopravy či na priateľovi nablízku, ktorý si nešťastne pri vás náhle kýchol. Slovíčko „nazdravie“ hneď naberie širší význam. Tieto malé prefikvané potvorky, ktoré sa medicínska veda snaží zmapovať už nejaké to storočie, a ktorých počet či druh sa každým rokom neohrozene rozširuje, nie sú také nevinné. Dokážu dosiahnuť rýchlosť až 60 kilometrov za hodinu a zasiahnuť cieľ, čo je vzdialený aj meter a pol od ich domáceho prostredia. Ich veľkosť vôbec nezodpovedá ich vôli sa prichytiť pri prvej novej príležitosti na nosnú sliznicu. Dokážu tiež určitú dobu vyčkávať na koži, kým sa niekde pri tom nose nepoškrabkáte. Je to pre nich ako pozvanie na neskutočne nákladnú oslavu, ktorá vás nie príjemným spôsobom vyradí na pár dní z bežného života. A pritom stačí tak málo, aby ste ich predbehli a akékoľvek žartovanie s vašim zdravím im zatrhli.

UMÝVANIE RÚK

Vedeli, prečo nás to v tej materskej škole učia. Jeden z najjednoduchších úkonov, ktorým sa zbavíte väčšiny bacilov. Teplá voda a mydlo. A zároveň obrovské STOP pre nepozvaných hostí. Hlavný efekt spočíva doslova v umývaní, drhnutí si tých rúk. Netreba zabudnúť ani na priestory medzi prstami. Celý tento proces trvá 20 až 30 sekúnd, čo je v porovnaní s týždňom preležaným v posteli lacná výhra. Žiadaný účinok má aj dezinfekcia, ktorá by mala mať trvalé miesto vo vašej taške, ak často cestujete prostriedkami hromadnej dopravy.

KONTRASTY

Bacily sú staré ako ľudstvo samé. A neskutočne konzervatívne. Tiež ako väčšina ľudstva. Takže, čo ich totálne zlikviduje? Zmena. A to v niečom, čo podstupujeme každý deň. V sprchovaní. Kto tvrdí, že sa nerád sprchuje, je buď dieťa, ktoré musí, alebo klame. Každý miluje ten pocit, keď sa buď do tej vane naloží alebo stepuje pod tečúcou vodou zo sprchy, často si pospevujúc popevky prežitého dňa. Je to predsa váš čas, bez otravujúceho okolia, čo stále od vás niečo chce. Zrelaxujete si hlavu, vyriešite dovtedy neriešiteľnú situáciu, uvoľníte si vaše svaly. Kým nezačnete prepočítavať, koľko vody ste minuli, má to len pozitívny a blahodarný účinok na celé vaše Ja. A provokatéri vašej imunity sprchu neznášajú. A keď zmeníte tok teplej vody na studenú, ich nápady ako na vás parazitovať, skončili. Zmenou teploty napomáhate lepšiemu prekrveniu organizmu, čím sa špeciálne ochranné bunky dostávajú k slizniciam dýchacích ciest, čím napomôžu vyhubiť tie potvory, čo vám doslova nedajú dýchať. Ideálne je začať sprchovanie s teplou vodou a postupne znižovať teplotu. So chladnejšou vodou postupne prechádzajte po vonkajšej strane nohy a okruhy ukončíte vnútornou stranou. Keď to zopakujete na druhej nohe, rovnaký postup je pre ruky. Úplný záver nechajte hrudníku a bruchu. Podobný účinok má aj horúci kúpeľ nôh, ktorý môžete posilniť šálkou teplého lipového čaju. Toľko tepla donúti odsťahovať sa tie potvory do zimných krajín, odkiaľ prišli.

ZIMNÝ SPÁNOK

Zima je najnevďačnejším obdobím na pociťovanie. Kto je zvyknutý na režim sovy, čiže dokáže fungovať do neskorej noci, je častejšie chorý. Cez zimu sa odporúča spať aspoň 8 hodín. Čím je menší počet hodín kvalitného spánku, tým je vyššie riziko ochorenia. Takisto za zmienku stojí chrápanie, čo je prvotný príznak problémov s dýchaním a nemal by sa nechať bez povšimnutia.

VITAMÍNOVÁ BOMBA

Zelenina a ovocie. Čo najviac sa o nich hovorí a čo najmenej sa jej konzumuje. Mnoho ľudí sa spolieha na umelé preparáty, ktorých účinnosť od tých prirodzených je nevýrazná. Predsa len, aj telo je prirodzené, žiadny umelý stroj a podľa toho si aj vyberá. Kým vám ich doslova neprizvukuje váš doktor, spoliehajte sa radšej na prirodzené aktivátory vašej imunity. Koľko televíznych programov už beží v televízii a varí s tým toľkokrát pozmieňovaným olivovým olejom. A nie je to pre

ten pocit talianskeho kuchárskeho mága. Jednoducho, je zdravý a to je celá veda. Takisto také nudné potraviny ako (prosím, nezavrite ten časopis, keď vám to poviem) sú strukoviny. Obyčajný hrach, šošovica alebo aspoň exotickjšie znejúci cícer. Nielenže majú vysokú zásobu vitamínov a stopových prvkov, ale zároveň chránia srdcovo-cievny systém, znižujú obsah cholesterolu a pomáhajú odvádzať škodlivé karcinogénne látky z tela von. Ak vás vyššie uvedený bezmäsitý arzenál nezaujal a neprekonalí ste ten pocit, že ak nebudete stále jesť len mäso, zmeníte sa na zajaca, skúste svoj jedálny lístok obohatiť bylinkami. Mäso dostane novú tvár a tá zelenina nebude až taká fádna. Obrannosť podporuje napríklad tymián či rozmarín, z korenín zas zázvor, škoric, rasca či oregano.

ŠPORTU ZDAR, ALE..

Nič sa nemá preháňať. Ani so športom. Ak Vás pochytilá pravá „papekovská“ nálada „Cica nežer a rob niečo so sebou“, neznamená to zároveň pri tom umrieť. Je dokázané, že ak to so športom preženiete a zničíte sa, váš imunitný systém nebude schopný tiež popadnúť dych a bacily s vami v tom momente veľmi ľahko a prehľadne zatočia. Vyberte si šport, čo vás baví. Je to zumba, tanec, posilňovanie, hokej či indiánsky beh? Prosím, nech sa páči, je to na vás. Každý sme iný, niekto sa pri behu úplne uvoľní a sťastie z neho priam prýšči, niekto sa do behu núti a je zbytočne v strese naviac. Preto vyberajte zásadne to, čo vás baví. Netreba však tlačiť na pílu. Stačí 20 – 30 minút denne, alebo dva- trikrát za týždeň nejakú tú hodinu obetovať na toho svalovca, čo vo vás drieme. Niekedy je však človek zaneprázdnený toľkými povinnosťami, že na dobrý úžitok príde aj obyčajné odhadzovanie snehu pred dom. Nerobte to však sami, vždy sa nájde niekto na snežné zápolenie do partie, a predsa dvom je veselšie ako jednému. Hlavne si nezabudnite čiapku na hlavu, lebo potom viac strácate teplo a stanete sa prítluhým rajom pre tých malých krutovládco - bacilov.

To je pár rád, ako byť prefikanejší ako tie naše pomaly už udomácnené mikróby. Berte to ako prevenciu, aby ste nešli dobrovoľne so zdravím na bacilovský veľtrh. Keď ale človek napriek všetkým snahám ochorie, treba vypnúť, šetriť sa. Prečo to ten týždeň nevyležať? Neoplatí sa to viac, ako si stále tie zárodoky prenášať do ďalších mesiacov a stále chorľavieť? Najlepšia rada je však jedna. Tá, ktorú nám príkladne ukazuje príroda. V zime predsa všetko je pomalšie, ak to priamo nespí. Aj my teda spomaľme, nič nám neutečie. Zastavme sa, zhlboka nadýchnime a otvorme oči. Prežime intenzívne to zimné obdobie a aj pomaly prichádzajúcu sviatočnú chvíľu Vianoc a vychutnajme si tie neopakovateľné chvíle s blízkymi. Je to len a len na nás.

- Eva Bollová -

Aktivity ZŠ Gbel'any v roku 2013

Rok sa blíži ku koncu a ľudia zvyknú hodnotiť svoju činnosť. Aj žiaci a učitelia v našej škole boli v roku 2013 usilovní, *a preto by sme chceli na stránkach obecného časopisu ukázať, čo sa nám spoločne podarilo zrealizovať a aké úspechy sme dosiahli.*

Žiaci predviedli svoju šikovnosť v týchto súťažiach a olympiádach:

Matematika:

- GVOBOJ – jarné kolo – 14. miesto, jesenné kolo – 10. miesto
- KLOKAN – zúčastnilo sa 120 žiakov
- Pytagoriáda – obvodné kolo – zúčastnili sa 2 žiačky
- MAKS – školské kolo v matematickej súťaži

Informatika:

- iBOBOR – informatická súťaž

Slovenský jazyk a literatúra:

- Hviezdoslavov Kubín – školské kolo
- Šaliarsky Matko

Anglický jazyk:

- Shakespeare's Day – školské kolo – 13 žiakov,
- Olympiáda ANJ – školské kolo
- Veselá angličtina – prezentácia angličtiny žiakmi 4. ročníka
- Spelling bee – vedomostná súťaž v anglickom hláskovaní – žiaci 1. stupňa

Nemecký jazyk:

- Goetheho pamätník – školské kolo – 9 žiakov
- Olympiáda NEJ – školské kolo 2. stupeň – 5 žiakov

Náboženstvo:

- Biblická olympiáda – zúčastnili sa 3 žiačky

Hudobná výchova:

- Slávik Slovenska – zúčastnili sa 2 žiaci

Zdravotná výchova:

- Regionálna súťaž mladých zdravotníkov – 1. stupeň – 4. miesto, 2. stupeň – 1. miesto. Súťaže sa zúčastnilo 10 žiakov, z Nededze: M. Stenchlák, K. Mravcová, M. Mravcová, A. Vajdová, J. Smida

Dopravná výchova:

- Na bicykli bezpečne – okresná dopravná súťaž – 7. miesto, súťažili 4 žiaci, z Nededze Martin Smida

Športová činnosť:

- Okresné kolo vo veľkom futbale – 1. miesto – postup do krajského kola
- Okresná súťaž v šachu – 2. miesto - Radoslav Šustek
- Krajská súťaž v šachu – 3. miesto – Radoslav Šustek
- Krajská súťaž CO mladých záchranárov – 3. miesto, zúčastnili sa 4 žiaci, z Nededze Simona Múčková, Matúš Vajda, Juraj Vrábel
- Majstrovstvá obvodu vo vybíjanej žiačok – 3. miesto, našu školu reprezentovalo 12 žiačok, z Nededze A. Vajdová, J. Ďuričková, M. Mravcová, P. Skorvánková, S. Múčková

Výtvarná výchova:

- Modrý deň – fotosúťaž – školské kolo – zúčastnili sa 3 žiačky

Geografia:

- Geografická olympiáda – úspešní riešitelia – 5 žiaci, z Nededze M. Vajda, Juraj Vrábel

V roku 2013 sa žiaci zapájali aj do týchto projektov a aktivít realizovaných na našej škole:

„Maratón hlasného čítania“ je projekt, ktorý sa stal našou súčasťou. Aj tento rok sme si vďaka nemu uvedomili potrebu kamarátstva s knihou, ktorá je výborným zdrojom informácií, ale aj podnetov na rozvoj fantázie, slovnej zásoby a návodov pre život.

„Fašiangový deň“ a k nemu patriace aktivity nám zdvihli náladu už od rána. Z každého kúta a každej triedy na nás vyskočila iná maska, originalita nepozná hranice, žiaci sa nedali zahanbiť a pri výbere a tvorbe masiek boli nápadití. Ich snaha bola samozrejme odmenená.

„Deň D“ bol dňom rozprávkového cirkusu, do ktorého prijali pozvanie všetky deti, ktoré sa chceli stať žiakmi našej školy. V cirkuse

ich čakali zvieratka a usmievaví šašovia, ktorí im pomohli prejsť úlohami a aktivitami, ktoré pre nich pripravili naše pani učiteľky.

V projekte „Baterky na správnom mieste“ sme zorganizovali súťaž „Zbieram baterky“. Jej cieľom bolo upozorniť

na zber, separáciu a zhodnotenie prenosných batérií a akumulátorov.

„V zdravom tele žiť je skvelé“ to vie každý z nás a my sme si to pripomenuli aj vďaka koncertu, v ktorom spevák Robo Šimko spolu so svojimi priateľmi vtipne a poučne rozvíjal témy o zdraví.

„Bezvedomie“ projekt určený pre žiakov 2. stupňa bol zameraný na pálčivé témy tolerance, šikanovania a narastajúceho chladu v medziľudských vzťahoch. Celý program poukázal na nenahraditeľnú úlohu rodiny.

O potrebe ochrany našej prírody sa žiaci presvedčili počas aktivít „Deň Zeme“. Najprv pracovali ako včeličky na tvorbe plagátov, kde ukázali svoje odpovede na otázku: „Prečo máme chrániť našu Zem?“, tvorili básničky a prezentácie. Neskôr predviedli svoj vzťah k ochrane prírody pri čistení okolia kultúrneho domu, kostola a školy.

Vyrobené cvičebné nástroje prinášali do školy deti prvého stupňa v deň realizácie aktivít „V zdravom tele veľa smiechu“, následne si spolu s pani učiteľkami zacvičili a zlepšili si náladu.

„Modrý deň“ bol skutočne modrým, pretože žiaci aj pani učiteľky vytiahli zo svojich skriň modré veci a obliekli si ich do školy. V tento deň bola našou hlavnou témou voda. Dodržiavali sme pitný režim, pozreli sme si prezentácie o vode, besedovali, čítali a písali sme o vode. Niektorí žiaci priniesli aj svoje fotografie vody. Vystavili sme ich, obdivovali, hodnotili a odmenili sme tie najkrajšie.

Niektorí žiaci zo 7., 8. a 9. ročníka sa nevedeli dočkať začiatku júna, pretože sa tešili na jazykovo – historickú exkurziu do Paríža a Londýna. Premiéra exkurzie sa podarila na výbornú a žiaci sa vrátili plní dojemov a zážitkov.

Naši žiaci navštívili v rámci exkurzií aj iné miesta, ktoré neboli až také vzdialené, ale napriek tomu tiež zaujímavé. Bol to Havránok, Košariská, mohyla na Bradle a Makovického dom.

Týmto by sme sa chceli poďakovať všetkým rodičom, ktorí boli nápomocní pri realizovaní niektorých aktivít a príprave žiakov na jednotlivé súťaže. Naša vďaka patrí aj jednotlivým obecným úradom za podporu školy, o ktorú sa snažili každý podľa svojich možností.

V mene žiakov a učiteľov našej školy prajeme všetkým ľuďom dobrej vôle krásne a veselé Vianoce strávené v kruhu svojich rodín a známych. Veľa zdravia, šťastia a úspechov v roku 2014.

Mgr. Katarína Martinkovičová

Mgr. Juraj Repáň

Športové okienko

Šachisti v obidvoch súťažiach na 4. mieste

S blížiacim sa záverom roka rekapitulujeme vyhodnotenie šachového oddielu OŠK Nededza za ročník 2013/2013.

V súťažiach mal oddiel zapojené 2 družstvá. „A“ družstvo štartovalo v 4. lige osemčlenných družstiev. V silnej konkurencii skončilo na peknom 4. mieste, čo bolo nad naše očakávanie. Z 11 zápasov 5 vyhralo, 3 remizovalo a 3 zápasy prehralo.

Konečná tabuľka 4. LC11

Por.	č.	Družstvo	Partie	+	=	-	Body	Skóre
1	8	SK Medea Martin-Zabokrekry	11	10	1	0	31	57
2	4	TSC Luna Martin A	11	8	1	2	25	59,5
3	11	MSK Martin	11	8	1	2	25	58
4	7	OSK Nededza SO	11	5	3	3	18	46,5
5	12	TJ Mladost Zilina F	11	5	2	4	17	46
6	2	SK DMS Zilina B	11	5	0	6	15	42,5
7	1	TJ INBEST Dunajov C	11	4	1	6	13	43,5
8	9	SK Caissa Cadca D	11	3	2	6	11	38
9	5	Neografia Martin	11	3	2	6	11	36,5
10	10	TSC Luna Martin B	11	3	1	7	10	34
11	3	Slovan Rajecké Teplice B	11	2	2	7	8	36
12	6	Chess Club Turzovka B	11	2	0	9	6	30,5

„B“ družstvo štartovalo v okresnom majstrovstve 5-členných družstiev, ktorého sa zúčastnilo 14 družstiev z okresov Žilina a Bytča. Naši muži z 13 zápasov 10 vyhrali a 3 prehrali. Za prvým družstvom sme skončili o 1 bod na 4. Mieste.

Konečná tabuľka 5. ligy

Por.	č.	Družstvo	Partie	+	=	-	Body	Skóre
1	10	SK Turie	13	10	1	2	31	42
2	11	SK DMS Zilina C	13	10	1	2	31	39
3	2	SK Visnove A	13	10	0	3	30	44,5
4	12	OSK Nededza SO B	13	10	0	3	30	43
5	6	SO Central Zilina B	13	9	0	4	27	41,5
6	1	TJ Mladost Zilina D	13	5	3	5	18	32,5
7	3	TJ Mladost Zilina H	13	5	2	6	17	31,5
8	9	SK Gbelany	13	5	2	6	17	28,5
9	14	TJ Mladost Zilina G	13	4	4	5	16	30,5
10	5	SK Baumiť Lietavska Lucka	13	4	2	7	14	32
11	4	SK Rajec	13	3	2	8	11	27
12	7	SK Visnove B	13	3	0	10	9	25
13	8	TJ Mladost Zilina E	13	2	2	9	8	22
14	13	SK Kolarovice	13	1	1	11	4	16

V súčasnosti má šachový oddiel 10 kmeňových hráčov a 4 hosťujúcich hráčov. Okrem súťaže družstiev sa šachisti nášho oddielu zúčastňujú na rôznych turnajoch v bleskovom a praktickom šachu. Jedného vydareného turnaja v praktickom šachu sa zúčastnili aj naši seniori. Dňa 11. 4. 2013 sa konal v areáli klubu seniorov na Vlčincoch v Žiline I. ročník majstrovstiev

okresu seniorov. Prvenstvo po vlnajšom víťazstve v nultom ročníku sa podarilo obhájiť seniorovi nášho oddielu Vladimírovi Petkovi.

Naši šachisti už tradične po dobu 9 rokov poriadajú Vianočný turnaj, na ktorý pozývajú šachistov zo susedných obcí. Účastníci turnaja budú odmenení vecnými cenami, ktoré pravidelne zabezpečuje obecný úrad v Nededzi, firma EUROCOIN a STREDOŠLOVENSKA ENERGETIKA, a. s. za čo im patrí vďaka!

Tento rok sa turnaj odohrá 29. 12. 2013 v klube dôchodcov v čase od 10.00 hod., Na vianočný turnaj srdečne pozývame všetkých priaznivcov tohto športu!

- Vladimír Petko st.-

VIANOČNÁ ATMOSFÉRA V MATERSKEJ ŠKOLE

Sniežik sa nám chumelí, zima je zimička, polia, lúky vybieli, zapadne cestička.

Tak, ako sa deti potešili prvému snehu, tešili sa aj príchodu dobrého strýčka Mikuláša. V našej materskej škole sa pripravujú všetci na túto udalosť dlhší čas tak, aby deti mohli privítať Mikuláša v peknom, vyzdobenom prostredí, veselými piesňami a básňami.

Ten do škôlky tento rok prišiel trochu skôr, no deti mali úžasný zážitok. Najskôr si pozreli milú rozprávku „O škaredom káčatku“, ktorú zahrli nadaní mladí bábkoherci zo Žiliny. A potom sa všetky deti od tých najmladších až po predškolákov tešili z príchodu bradateho Mikuláša. Škôlkari mu zaspievali a zarecitovali, čo sa naučili. Za odmenu boli obdarováni balíčkami so sladkosťami a sľubom, že ak budú dobré, o rok príde medzi ne zas. Detúrence nepochybne zaujala i téma „ako zimujú zvieratká“, ktorá v podaní ochránarov z Varína bola nielen poučná, ale i zábavná.

A teraz v predvianočnom čase budú naši najmenší písať list Ježiškovi, tešiť sa na vianočnú besiedku a na najkrajšie sviatky roka.

*„Zvony zvonja, hviezda žiari,
všade radosť svätá.
Narodil sa pre nás všetkých
Vykupiteľ sveta.
Nech tichá hudba veselosti Vám
počas celých Vianoc znie,
nech ten rok nastávaajúci
Vám šťastie a lásku prinesie.“*

